

Funktionshinder- ombudsmannens årsrapport 2025

1. Sammanfattning

Funktionshinderombudsmannen lämnar här på uppdrag av kommunfullmäktige sin femte årsrapport. Året som gått präglades av flera viktiga händelser inom funktionshinderspolitiken bland annat det fortsatta nationella arbetet efter FN:s granskning. Utmärkande för Göteborgs Stad var de allvarliga brister i bemötandet flera brukare upplevde inom ett av stadens boenden. En händelse som uppmärksammades av pressen och fortfarande är en prioriterad fråga för nämnd och förvaltning.

Funktionshinderombudsmannens årsrapport handlar om de frågor om levnadsvillkor och delaktighet för personer med funktionsnedsättning som kommunfullmäktige bör ha kännedom om. Årsrapporten handlar även om funktionshinderombudsmannens arbete, en omvärldsanalys samt hur Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026 har implementerats och genomförts i stadens förvaltningar och bolag.

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026 är 2025 inne på sluttampen. I årets rapport har nämnder och styrelser redovisat vilka aktiviteter under perioden 2021–2025 de utfört inom fyra av tio rättighetsområden samt vilken effekt de kunnat se. Resultaten visar att programmet nått ut till nämnder och styrelser och att effektbeskrivningen ur ett eget verksamhetsperspektiv är hög. Sammantaget rapporterar två tredjedelar av nämnder och styrelser en positiv effekt av insatser inom rättighetsområdena. Lägst effekt rapporterades inom rättighetsområdet arbete och sysselsättning.

Under året har Göteborgs Stad på förfrågan lämnat synpunkter och förslag till Myndigheten för delaktighet under myndighetens möte med kommuner efter FN:s granskning. Ett av förslagen från funktionshinderombudsmannen var att på en nationell nivå utreda och säkerställa att lagstiftning som har för avsikt att skapa likvärdiga levnadsförhållanden fungerar som det är tänkt.

Övriga lämnade förslag var:

- » se över hur stöd till familjer där en familjemedlem har en funktionsnedsättning kan bli bättre,
- » att utreda behov av alternativa påföljder för unga med intellektuella funktionsnedsättning som begår brott,
- » att färdigställa förslag från samsjuklighetsutredningen och frågan om statligt huvudmannaskap inom assistansen,
- » utveckla normerande statistik om tillgänglighet i bebyggda miljöer,
- » skapa lägre trösklar på arbetsmarknaden samt,
- » att förbättrade ekonomiska villkor för målgruppen.

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	4
3. Funktionshinder-ombudsmannens uppdrag och arbete 2025	6
3.1 Genomförda aktiviteter 2025	6
3.2 Tidigare rapporterade uppdrag	8
4. Omvärldsbevakning	9
4.1 EU-domstolen, vägledande beslut för indirekt diskriminering	9
4.2 Norge har antagit FN:s konvention som lag	9
4.3 Uppdrag och beslut från regeringen	9
4.4 Att uppmärksamma från statliga myndigheter, stiftelser och institut på nationell nivå	10
4.5 Funktionsrättsrörelsen uppmärksammar	12
5. Programmet för full delaktighet – uppföljning av aktiviteter	13
5.1 Rätten till demokratisk delaktighet	14
5.1.1 Arbetet med delaktighet utvecklar demokratin	15
5.2 Rätten till ett tryggt liv	17
5.2.1 Arbetet med trygghet, kris och beredskap pågår men är ännu inte i mål	18
5.3 Rätten till arbete och sysselsättning	21
5.3.1 Få insatser får effekt på arbetsmarknadsläget	23
5.4 Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer	23
5.4.1 Universell utformning som princip vinner terräng men fortfarande bygger vi hinder	25
5.5 Funktionshinderombudsmannens bedömning av redovisade resultat	26
6. Underlag för beskrivningar och bedömningar	28

2. Inledning

Utifrån grunden i mänskliga rättigheter ska alla invånare och besökare mötas med värdighet. För personer med funktionsnedsättning handlar det om delaktighet. För att nå dit behöver samhället riva hinder och skapa möjlighet på lika villkor. Universell utformning, tillgänglighet, enskilda stöd och icke-diskriminering är de vägledande principerna och områdena i Sveriges mål för funktionshinderspolitiken.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning handlar inte om några nya rättigheter utan om att varje land ska säkerställa att de mänskliga rättigheter som för andra är givet också ska nå personer med funktionsnedsättning. FN:s kritik 2024 av Sveriges genomförande visade att det finns många områden att arbeta vidare med. Funktionshinderrörelsen har också pekat på att det skett något med riktningen och genomförandet¹. Funktionshinderrörelsens analys utifrån medlemmar och expertmyndigheternas rapporter pekar bland annat på att stöd till enskilda individer, såsom assistans och ledsagning, har minskat^{2,3}.

Funktionshinderombudsmannen har under 2025 med stöd från tidigare årsrapporter och funktionsrättsrörelsens rapporter framfört till Myndigheten för delaktighet (MFD) att regeringen behöver analysera huruvida dagens lagstiftning på området verkligen leder till full delaktighet för målgruppen^{4,5}. Om ansvaret förflyttas från samhället till individen drabbas de resurssvaga grupperna som inte på egen hand kan driva sina frågor framåt. Om stöd som ska kompensera för en funktionsnedsättning inte fungerar försvinner möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden och delta i samhället.

När lokala, regionala och nationella resurser på området minskar leder det till en begränsad möjlighet att kunna leva ett självständigt liv och vara demokratiskt delaktig. Samhällets modell för välfärdsstöd har varit framgångsrik och inte signalerat ett behov av att analysera ekonomiska och sociala rättigheter för enskilda⁶. Då de ekonomiska resurserna och stöden har minskat för personer med funktionsnedsättning^{5,7} konkluderar funktionshinderombudsmannen vikten av att fler verksamheter analyserar villkoren för personer med funktionsnedsättning och föreslår åtgärder.

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026 handlar om tio rättighetsområden där Göteborgs Stad har rådighet och möjlighet att påverka. Programmet innehåller strategier för hur stadens verksamheter ska arbeta för att Göteborg ska kunna vara en bidragande del till att rättigheter når målgruppen.

I en tid då funktionsrättsrörelsen och andra aktörer beskriver en tillbakagång i frågor som rör tillgänglighet och delaktighet, har Göteborgs Stads program för full delaktighet samtidigt kunnat verka och påverka utvecklingen i staden.

Utifrån grunden i mänskliga rättigheter ska alla invånare och besökare mötas med värdighet.

Under året, värt att uppmärksammas, har programmet för full delaktighet tonsatts och framförts av Göteborgskören VassegoÅsitt.

I årsrapporten redovisar funktionshinderombudsmannen prestationer och effekter av gjorda insatser i nämnder och styrelser från fyra rättighetsområden, demokratisk delaktighet, trygghet, arbete och sysselsättning samt tillgänglighet i Göteborgs inne- och utemiljöer, enligt tidigare fastlagd plan. Övriga sex rättighetsområden redovisas i nästa årsrapport.

Källor till underlag som ligger till grund för urval i omvärldsbevakningen och övriga delar i rapporten anges med fotnoter och återfinns i numrerordning längst ner i rapporten under *avsnitt 6 Underlag* för beskrivning och bedömning.

3. Funktionshinderombudsmannens uppdrag och arbete 2025

Funktionshinderombudsmannens uppdrag från kommunfullmäktige 2020-II-12 § 24 handlar om att vara ett förvaltningsstöd mellan kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige och stadens nämnder och styrelser vad gäller funktionshinderpolitiska beslut och genomförande.

Uppdraget handlar om att verka, driva på och stödja utvecklingen för arbetet med goda levnadsvillkor och full delaktighet för målgruppen.

- » Funktionshinderombudsmannen har ett medborgarperspektiv, synliggör behov och bidrar i stadens utveckling inom området.
- » Vid behov ska funktionshinderombudsmannen uppmärksamma kommunstyrelsen på brister och/eller föreslå åtgärder inom stadens verksamhetsområden som syftar till att förbättra situationen för medborgare med funktionsnedsättning och deras anhöriga.
- » Funktionshinderombudsmannen lämnar årligen rapport till kommunfullmäktige om sin verksamhet och de frågor om levnadsvillkor och delaktighet för personer med funktionsnedsättning kommunfullmäktige bör ha kännedom om.
- » Funktionshinderombudsmannen handlägger inte enskilda ärenden eller klagomål. Funktionshinderombudsmannen företräder inte enskilda invånare och kan inte överpröva annan nämnds eller styrelses beslut.

Kommunfullmäktiges beslut om funktionshinderombudsmannens uppdrag är bärande för genomförande av uppdraget och Göteborgs Stads program för full delaktighet. Underlag från funktionshinderrörelsen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är viktiga för riktning och innehåll. För att nå framgång i uppdraget behöver nationell lagstiftningen inom socialtjänst, utbildning arbetsmarknad, stadsutveckling, diskriminering med flera förmå realisera de grundläggande värderingarna i FN:s konvention.

3.1 Genomförda aktiviteter 2025

Under året deltog Göteborgs Stad i dialogmöten med MFD kopplat till FN:s nationella granskning 2024^{8,9}. Vid det första mötet var fokus på hur staden styr, stödjer och främjar genomförandet av det nationella målet med funktionshinderpolitiken och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vid mötet deltog tjänstepersoner från stadsledningskontoret och funktionshinderombudsman.

Vid det andra tillfället deltog representanter från kommunstyrelsen samt tjänstepersoner från staden. Förvaltningar och bolag presenterade ett tjugotal aktiviteter som var ämnade att svara på FN:s kritik. Funktionshin-

Funktionshinderombudsmannen har ett medborgarperspektiv, synliggör behov och bidrar i stadens utveckling inom området.

derombudsmannen presenterade förslag på åtgärder på nationell nivå som kan förbättra utvecklingen i staden.

Åtgärderna handlar om att utreda och säkerställa att lagstiftning som har för avsikt att skapa likvärdiga levnadsförhållanden fungerar som det är tänkt. Andra förslag var att se över hur stöd till familjer där en familjemedlem har en funktionsnedsättning kan bli bättre, ta fram alternativa påföljder för unga med intellektuella funktionsnedsättning som begår brott, färdigställa förslag från samsjuklighetsutredningen och statligt huvudmannaskap inom assistansen, ta fram nationell normerande statistik om tillgänglighet i bebyggda miljöer, lägre trösklar på arbetsmarknaden samt förbättra ekonomiska villkor för målgruppen.

Under året har samverkan med funktionshinderrörelsen i Göteborg, Västra Götalandsregionen, Västtrafik, Stockholm stad och Malmö stad genomförts. Med samverkan inom och utanför Göteborg har kunskaper om villkoren för målgruppen samt goda exempel från andra verksamheter ökat.

För att förbättra kvaliteten i återrapporteringen av programmet för full delaktighet från nämnder och styrelser har funktionshinderombudsmannen genomfört utbildning om begreppen ”prestation” och ”effekt” kopplat till verksamheternas aktiviteter i programmet.

Göteborg Stad har, genom funktionshinderombudsmannen, deltagit i en analys av hur städer arbetar med implementering av program som har som mål att skapa en inkluderande stad. Forskarteamet vid bland annat Göteborgs Universitet identifierade sex framgångsfaktorer¹⁰ utifrån underlag från Göteborg, Rotterdam och Antwerpen. Dessa var hög kvalitet i styrande dokument, integrerat genomförande, samverkan mellan verksamheter, involvering av medborgare, ekonomi och politiskt engagemang.

Funktionshinderombudsmannen har under året uppmärksammat på de allvarliga brister i bemötande flera brukare upplevde inom ett av stadens boenden. En händelse som uppmärksammat av pressen och är fortsatt under 2026 en prioriterad fråga för nämnd och förvaltning. Förvaltningen arbetar aktivt med att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet. Funktionshinderombudsmannen avser genom dialog med förvaltningen följa frågan om värdigt bemötande av våra brukare.

Under året har funktionshinderombudsmannen fortsatt arbetet med att stödja etableringen av välfungerande hälsosamtal för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning inom förvaltningen för funktionsstöd. Detta som en viktig insats för att förhindra obehandlad diabetes, hjärt- och kärlproblematik och bröstcancer.

Utöver det har funktionshinderombudsmannen:

- » varit adjungerad deltagare i Göteborgs Stads råd för funktionsrätt.
- » varit adjungerad deltagare av stadsmiljöförvaltningens samarbetsråd för enkelt avhjälpta hinder och tillgänglighet på allmän plats. Funktionshinderombudsmannen säkerställer i detta sammanhang kunskap på området samt underlag till de av kommunfullmäktige beslutade indikatorerna på politikområdet.

- » presenterat sin roll och stadens program för full delaktighet vid gästande externa besök från Malta och Örebro.
- » fortsatt främja arbetet med att öka kunskapen om perspektivmöten i stadsutvecklingsarbetet. Perspektiv om kulturella värden, tillgänglighet, barn- och äldreperspektiv, klimatanpassning, säkerhet och beredskap samt ekonomi behöver inkluderas i stadens utveckling. Universell utformning kan här vara en vägledande princip.
- » invigningstal på temat rätten till information och kommunikation vid regionens nationella kommunikationskarneval 2025.

3.2 Tidigare rapporterade uppdrag

I funktionshinderombudsmannens årsrapport 2024 redovisades en lägesrapport inom området våld, hedersrelaterat våld och förtryck. I årets rapport rapporteras en uppdatering för Göteborgs Stad under avsnitt 5.2 *”Rätten till ett tryggt liv”*.

Funktionshinderombudsmannen fick i uppdrag av kommunstyrelsen 2022-05-19 § 421 att vara en stöttande instans på en strukturell nivå vad gäller utveckling av synpunktshantering. Funktionshinderombudsmannen har i ärendet rapporterat om bedömning vad gäller behov och ändamålsenlig riktning på utformning av ny synpunktshantering.

Införande av stadens nya dokumenthanteringssystem Ciceron pågår. Med det nya har systemet följer ett gemensamt arbetssätt för hantering av ärenden. Synpunktshantering anges som ett område där ett gemensamt arbetssätt ska utvecklas.

Funktionshinderombudsmannen rapporterade i årsrapporten för 2022 om risken för att den mobila applikationen vad gäller synpunktshantering av tillgänglighet inte uppdaterades. Ansvarig förvaltning uppger 2025 att den mobila applikationen upphört att fungera.

4. Omvärldsbevakning

Funktionshinderombudsmannen har i sitt uppdrag att omvärldsbevaka och hålla sig underrättad om levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning i Göteborg. I detta avsnitt presenteras information som har eller kan ha betydelse för genomförande av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Avsnittet inleds med ett europeiskt och nationellt urval. Omvärldsbevakningen avslutas med vad funktionsrättsrörelsen uppmärksammar i sina rapporter.

I årets rapportering redovisas även en kompletterande omvärldsbevakning som rör rättighetsområden under avsnitt 5.

4.1 EU-domstolen, vägledande beslut för indirekt diskriminering

EU-domstolen fattade under 2025 ett domslut i mål C-38/24, Bervidi¹¹, gällande indirekt diskriminering. Domen gällde rätt till anpassade arbetsförhållanden för anhöriga till personer med funktionsnedsättning. Arbetsgivaren hade nekat arbetstidsanpassning för att det inte rörde sig om direkt diskriminering. Domstolen menade att det handlade om indirekt diskriminering och den gäller lika starkt som den direkta. Vid annan tolkning skulle principen enligt domstolen förlora sin ändamålsenliga verkan.

4.2 Norge har antagit FN:s konvention som lag

Stortinget har inkorporerat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) i norsk lag¹². Det betyder att konventionen gäller som norsk lag och har företräde mot andra lagar vid eventuella motstridigheter. Ändringen gäller från 2026-01-01.

4.3 Uppdrag och beslut från regeringen

Regeringen har under året ändrat hur statliga myndigheter ska följa upp och redovisa insatser inom det funktionshinderpolitiska området¹³. Insatser ska redovisas i särskild ordning till MFD. Uppgifterna ska innehålla hur myndigheterna inom sina respektive områden arbetar för att personer med funktionsnedsättning ska kunna uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället. Myndigheterna ska även redovisa brister de har identifierat, vilka åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna samt en bedömning av vilka åtgärder som kvarstår inom ramen för myndigheternas respektive verksamhetsområden för att bidra till att det nationella målet för funktionshinderspolicen uppnås.

Regeringen gav under 2025 MFD i uppdrag¹⁴ att ta fram stödmaterial för arbetet mot kriminellas rekrytering av barn och unga med funktionsnedsättning. Uppdraget ska redovisas under 2026.

Regeringen har gett Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att analysera hur rätten till sjuk- och aktivitetsersättning kan tillämpas vid ideella åtaganden och andra oavlönade aktiviteter. Detta utifrån att enskild riskerar förlora sitt stöd vid frivilligt engagemang i förening¹⁵. Uppdraget ska återrapporteras i maj 2027.

Regeringen har gett Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i uppdrag att kartlägga och analysera hur personer med funktionsnedsättning upplever hälso- och sjukvården¹⁶. Uppdraget omfattar både tillgänglighet och bemötande. Det inkluderar digitala kontakter och behov av stöd i kommunikationen. Det gäller både barn och vuxna, och barns egna erfarenheter ska tas till vara i arbetet. Uppdraget ska rapporteras senast i november 2027.

Regeringen tillsatte under 2025 en utredning om inrättande av EU-intyg om funktionsnedsättning och EU-parkeringsstillstånd för personer med funktionsnedsättning¹⁷. Utredningen ska lämna sitt betänkande senast 2026-10-15.

Regeringen har sedan flera år tillbaka uppmärksammat på behovet av reformer inom färdtjänst^{18,19}, ledsagning²⁰ och statligt huvudmannaskap för assistansen²¹. De utredningar som genomförts på området bereds fortsatt inom Regeringskansliet

4.4 Att uppmärksamma från statliga myndigheter, stiftelser och institut på nationell nivå

Institutet för mänskliga rättigheter uppmärksammade i sin årsrapport 2024 att funktionshinderpolitiken genomförs med bristande systematik och att Sverige verkar röra sig tillbaka mot en medicinsk modell där individens egenskaper utifrån funktionsnedsättningen dominerar och inte rättighetsperspektivet²². Rättighetsperspektivet handlar om att personer med funktionsnedsättning i första hand är medborgare. Med ett patientperspektiv kommer medborgarperspektivet först i andra hand.

Allmänna Barnhuset har i början av 2026 fått medel från regeringen att göra en studie på nationell nivå om våldsutsatthet under uppväxten²³. Målgruppen är ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning inom anpassat gymnasium.

MFD har under året haft flera särskilda uppdrag inom funktionshinderpolitiken. Ett av dem var att lämna förslag på en handlingsplan som ska komplettera den nationella strategin. Myndigheten lämnade i slutet av 2025 förslag till handlingsplan²⁴. De riktar sig i första hand till den statliga sektorn men berör i delar även arbetet ute i kommunerna. Myndigheten skriver att kommuner inte har en uttalad roll i den nationella strategin men är en central aktör för att målen ska nås. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) skriver i sin demokrati rapport 2025 att unga i allmänhet anser det viktigt att veta hur landet styrs och att man uttrycker sin åsikt i samhället²⁵.

Samma år rapporterar myndigheten i sin funktionshinderrapport att unga med funktionsnedsättning har samma grad av intresse av politik som andra ungdomar men är i lägre utsträckning delaktiga i samhällsfrågor²⁶. MUCF anser också att ungdomar med funktionsnedsättning har färre möjligheter till att föra fram sina åsikter.

Riksrevisionen lämnade i en rapport kritik gällande Arbetsförmedlingens stöd till personer med funktionsnedsättning 2025²⁷. Riksrevisionen pekade på att styrning och uppföljning i för liten omfattning varit riktad på hur Arbetsförmedlingens arbete fungerar för personer med funktionsnedsättning. Regeringen har lämnat en skrivelse²⁸ till riksdagen om regeringens bedömning och åtgärder utifrån Riksrevisionens iakttagelser.

Riksrevisionen granskade 2024 regeringen och nio statliga sektorsmyndigheternas arbete med funktionshinderpolitiken²⁹. Riksrevisionen skrev att myndigheterna delvis arbetar effektivt med funktionshinderspolitiken. Riksrevisionen fann skillnader mellan myndigheterna. Riksrevisionens bedömning var att detta till en del kunde förklaras av otydlig styrning av regeringen. Ärendet färdigbehandlades i Riksdagen under 2025. Regeringen hänvisade i slutbehandlingen till den kommande handlingsplanen.

Socialstyrelsen rapporterar 2025 att insatser för att bryta isolering, såsom kontaktperson och ledsagarservice, minskar². Socialstyrelsen skriver att ett minskat stöd innebär risk för isolering och ofrivillig ensamhet. Myndigheten rapporterar också i samma rapport att ökningen av insatser inom daglig verksamhet inte kan uteslutas hänga samman men minskad förekomst av lönebidrag inom arbetsmarknaden. Socialstyrelsen rapporterar även under 2025 att boendestöd som ges inom socialtjänstlagen fortsätter att öka².

MUCF anser också att ungdomar med funktionsnedsättning har färre möjligheter till att föra fram sina åsikter.

Statistiska centralbyrå (SCB) har under året fortsatt att utveckla den nationella statistiken om levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. I början av 2026 publicerade SCB en första sammanställning³⁰ inom områdena: bostadsförhållanden, ekonomi, arbetsmarknad, hälsa, utbildning, fritid, demokratisk delaktighet, sociala relationer, arbetsmiljö, trygghet, välbefinnande, diskriminering och kollektivtrafiken.

4.5 Funktionsrättsrörelsen uppmärksammar

Funktionsrätt Sverige bedömer 2025 i en rapport¹ att utvecklingen i Sverige går bakåt vad gäller lag och genomförande av konventionen samt tillgänglighet och självständighet.

Riksförbundet Attention har under 2025 i fyra rapporter^{31,32,33,34} pekat på områden där personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar möter stora svårigheter inom upplevelsen av insatser inom hälso- och sjukvården, ofrivillig ensamhet bland vuxna, skolsituationen samt villkoren i arbetslivet.

Riksförbundet för och med personer med intellektuell funktionsnedsättning (FUB) rapporterar återigen i sin fattigdomsrapport³⁵ om ökade kostnader och stora skillnader i de ekonomiska levnadsvillkoren för personer med intellektuell funktionsnedsättning jämfört med övriga befolkningen. FUB rapporterar³⁶ också resultat från enkät till anhöriga och ställföreträdande om bostad enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Enkätundersökningen^{7,37} svar visade på en brist vad gäller kompetent personal, avsaknaden av stöd för egna aktiviteter, om tvångs- och begränsningsmässiga åtgärder, ökade avslag och väntetider. FUB efterfrågar utifrån rapporten insatser som förbättrar situationen för målgruppen.

5. Programmet för full delaktighet – uppföljning av aktiviteter

När kommunfullmäktige beslutade 2020-II-12 § 17 om programmet för full delaktighet förankrade funktionshinderombudsmannen programmet i varje nämnd och styrelse. Funktionshinderombudsmannen gav förvaltningar och bolag förutsättningar att ta del av programmets innehåll, ansvarsfördelning och de förväntningar som programmet ställde. Funktionshinderombudsmannen tydliggjorde även strukturen för återrapportering.

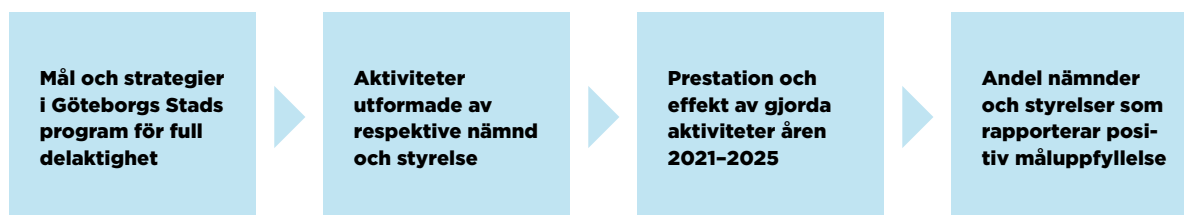
Varje förvaltning och bolag fick i uppdrag att identifiera minst en strategi inom de rättighetsområden som var kopplade till respektive reglemente och ägardirektiv.

Utifrån strategierna identifierade och säkerställde förvaltningarna och bolagen egna aktiviteter som var riktade mot målet och målgruppen. Nämnder och styrelser rapporterade planerade aktiviteter åren 2022, 2023 och 2024. Dessa finns i sammandrag publicerade av funktionshinderombudsmannen i tidigare årsrapporter.

Med det säkerställde funktionshinderombudsmannen att stadens nämnder och styrelser hade kännedom om programmet och om sitt ansvar för dess genomförande.

I årets inrapportering har instruktionen till nämnder och styrelser varit att välja minst en av tidigare angiven aktivitet och rapportera vilken prestation som utförts under 2021–2025. Samtidigt efterfrågades en effektmätning av den egna prestationen.

Logikkedjan i den här redovisningen är att kommunfullmäktige fattar beslut om program och strategier, nämnder och styrelser utformar aktiviteter som ska leda till det uppsatta målet i programmet. Se bilden nedan för en beskrivning av verksamhetslogiken.

Redovisningen i nedan avsnitt av fyra rättighetsområden sker med följande struktur. Avsnitten inleds med en bakgrundsbeskrivning och vilka strategier som varit styrande inom respektive område.

Därefter anges andelen nämnder och styrelser som 2025 rapporterar att om genomförda aktiviteter inom området samt andelen av dem som sett en positiv effekt utifrån minst en strategi vad gäller målet, målgruppen eller verksamheten som helhet. För årets redovisade rättighetsområden har samtliga nämnder och styrelser haft ett utpekat ansvar.

Efter redovisning av fyra rättighetsområden följer funktionshinderombudsmannens bedömning utifrån årets rapportering.

5.1 Rätten till demokratisk delaktighet

Demokratisk delaktighet handlar om att få sin röst hörd, kunna påverka och delta i val. SCB rapporterade om ett lägre valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning i förra riksdagsvalet 2022³⁸. Valdeltagandet bland kvinnor med funktionsnedsättning är lägre än män, 74 procent jämfört med 79 procent. Det är det omvända bland övriga befolkningen där kvinnor har ett högre valdeltagande, 89 procent jämfört med 86 procent för män.

EU rapporterar 2024³⁹ att det skett en positiv utveckling vad gäller demokratisk delaktighet i Europa för personer med funktionsnedsättning. Fokus för funktionshinderombudsmannen i sin samverkan med förvaltningar, bolag har handlat om att stödja tillgänglighet vid de allmänna valen, främja mellanvalsaktiviteter, främja tillgänglighet och delaktighet i politiska arbetsrum, stödja samråd i staden samt främja valdeltagandet.

Demokratisk delaktighet handlar också om deltagande i föreningsliv. MUCF rapporterar 2025 att ungdomar med funktionsnedsättning i en lägre grad är medlemmar i en förening jämfört med andra ungdomar²⁶. Många föreningar och organisationer har under en mängd år påtalat att föreningsstödet inte räknas upp med kostnadsutvecklingen⁴⁰ vilket påverkar deras möjligheter att erbjuda aktiviteter, anställa konsulenter och bidra till en tryggare miljö. Föreningar inom funktionshinderområdet, till exempel parasporten, bidrar med särskild kunskap och erfarenheter vilket andra föreningar saknar.

I Göteborgs Stad har nämnder och styrelser lyft in en eller flera av angivna strategier i sin verksamhet och identifierat aktiviteter kopplade till dessa. Aktiviteterna har valts för att de omfattar målgruppen, leder till målen och utvecklar verksamheten.

Strategierna i programmet är:

- » Stadens verksamheter ska säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan rösta och löpande påverka stadens utveckling på lika villkor som andra.
- » Stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i förenings- och övrigt samhällsliv på lika villkor som andra.
- » Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.
- » Stadens verksamheter ska samråda och aktivt involvera intresseorganisationer i åtgärder som berör personer med funktionsnedsättning.

EU rapporterar 2024 att det skett en positiv utveckling vad gäller demokratisk delaktighet i Europa för personer med funktionsnedsättning.

5.1.1 Arbetet med delaktighet utvecklar demokratin

Arbetet med att förbättra möjligheten till att rösta och kunna delta i det demokratiska rummet har utvecklats i Göteborgs Stad. Civilsamhällets organisationer har bidragit med fler mellanvalsaktiviteter och förväntningarna har höjts att få sin röst hörd inför viktiga beslut som berör personer med funktionsnedsättning. Viktiga bidrag och insatser på området har skett av valkansliet, nämnden för demokrati och medborgarservice, intresseorganisationerna och studieförbund. Valkansliet har säkerställt tillgänglighet i vallokaler samt förbereder inför nästa val att fler ska kunna rösta med de stöd som vallagen tillåter. Nämnden för demokrati och medborgarservice har utifrån sin målgruppsanalys utvecklat sin information och informationsvägar för att nå de grupper som har lågt valdeltagande som personer med funktionsnedsättning. Studieförbundet Vuxenskolan har i samverkan med FUB tagit fram ett studiematerial⁴¹, Mitt val, för personer med funktionsnedsättning samt ett stöd för politiker som vill nå målgruppen väljare med intellektuell funktionsnedsättning. Funktionsrätt i Göteborg har arrangerat mellanvalsdebatter för att lyfta funktionshinderfrågor till politiker⁴².

Övergripande för hela staden är det 80 procent av nämnder och styrelser som rapporterat en pågående eller avslutad aktivitet åren 2021–2025. Det är 60 procent som rapporterat att deras aktiviteter gett en positiv effekt.

Bland de positiva effekterna återfinns många mindre insatser som har betydelse för en del av verksamheten eller mindre andel av målgruppen. Det är få, utöver de som nämnts ovan av de redovisade verksamheterna, som kunnat visa effekt av sina aktiviteter på målet i programmet eller gentemot målgruppen personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga.

En möjlig orsak till det är att det bara är 6 av 41 rapporterade verksamheter som angett att de skapat enkäter eller uppföljningar som går att analyseras utifrån diskrimineringsgrunderna, strategi 3:3. Avsaknaden av bakgrundsfråga i enkäter eller närliggande metoder omöjliggör i stort uppföljning av verksamhetsnära aktiviteter riktade till målgruppen. Detta har tidigare påtalats under programperioden av funktionshinderombudsmannen i årsrapporter och indikatorrapporter.

Programmet om full delaktighet anger att fem nämnder har ett särskilt ansvar inom området. Alla nämnder med ett särskilt ansvar rapporterar att de genomfört aktiviteter inom området. De har också rapporterat om en positiv påverkan på området.

Nämnden för demokrati och medborgarservice samt stadsmiljönämnden rapporterar att projektet ”Lifefilming” har stärkt kunskapen bland stadens medarbetare om personer med intellektuell funktionsnedsättning och ökat möjligheten till demokratisk delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Nämnden för demokrati och medborgarservice stödjer nämnder och styrelser i arbetet med invånarnas demokratiska delaktighet. Nämnden gör det genom en systematisk arbetsmetod – Medborgarinflytande 2.o. Nämnden rapporterar att metoden nått ut till många förvaltningar och bolag, men rapporterar samtidigt att förvaltningar och bolag har behov av riktade insatser för att nå bland annat unga med funktionsnedsättning⁴³.

Kommunfullmäktige beslutade 2025-01-30 § 15 om att alla nämnder och styrelser skulle se över samråd med och aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i de frågor som berör målgruppen. Uppdraget skulle återrapporteras senast i årsrapporterna 2025. Uppdraget är kopplat till strategi 3:4 i programmet för full delaktighet. Aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i frågor som berör målgruppen är en av huvuddelarna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Vid framtagandet av funktionshinderombudsmannens egen årsrapport 2025 har endast nämndernas årsrapporter beslutats. Det saknas underlag från majoriteten av bolag. Av rapporterade nämnder är det två tredjedelar som återrapporterat att de antingen är organiserade i ett av stadens samråd eller genomför egna. Som exempel kan nämnas att grundskoleförvaltningen har ett arbete med att aktivt involvera personer med funktionsnedsättning i verksamheterna. Samråd inom utbildning omfattar förskole-, grundskole- och utbildningsförvaltningen. Stadsmiljöförvaltningen har utvecklat sitt arbete för aktiv involvering vilket lett till att möjligheten att lämna idéer och synpunkter på färdtjänst och stadens fysiska miljö har förbättrats.

Förvaltningen för funktionsstöd genomförde under året en medborgardialog riktad till invånare som är döva och hörselskadade. Dialogen genomfördes på teckenspråk. Det var 75 deltagare som deltog och förvaltningen fick vid mötet in förslag på aktiviteter som kan göra staden mer öppen för teckenspråkiga.

Bland bolagen har Göteborg & Co AB under 2025 lämnat en särskild redogörelse för hur de arbetar med aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i bolaget. Den egna analysen pekar på att funktionsrättsrörelsen involveras i hög utsträckning i bolagens verksamheter. Flera föreningar, däribland Passalen uppmärksammar och förmedlar inspel från brukare till Göteborg & Co AB. Passalen är en organisation som verkar för ett samhälle som

Aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i frågor som berör målgruppen är en av huvuddelarna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

tillvaratar potentialen hos barn och unga vuxna med funktionsnedsättning. Idag har Göteborg & Co AB ett tvåårigt IOP-avtal med Passalen. IOP, idéburet offentligt partnerskap, är en samarbetsform mellan offentlig och ideell verksamhet. Aktiv involvering är vanligast i de evenemang och projekt som bolaget driver i egen regi. Bolaget ser utvecklingsmöjligheter och önskar öka involveringen men saknar riktlinjer och resurser. Bolaget ser också att funktionsrättsrörelsen saknar medel för att öka engagemanget i samråd. Med samråden har bolaget ökat sin kunskap på området och kan utifrån det bättre fullgöra sina uppdrag åt stadens medborgare och besökare.

5.2 Rätten till ett tryggt liv

Personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett tryggt liv på lika villkor som andra. För att nå ditt behöver eventuella skillnader om hur personer med funktionsnedsättning uppfattar trygghet och otrygghet uppmärksammas. Likaså behöver åtgärder och insatser anpassas till olika målgruppers behov såsom äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026 anger behov av insatser riktade till personer med funktionsnedsättning och särskilt till ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar⁴⁴. Programmet ska utvärderas 2026. I uppföljningen ska underlag i den mån det går samlas in på ett sådant sätt att det kan möjliggöra analyser utifrån bakgrundsvariabler, såsom geografiska och socioekonomiska förutsättningar samt diskrimineringsgrunder.

Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2025 anger betydelsen av upptäckt och åtgärder riktade till personer med funktionsnedsättning⁴⁵. Planen har varit giltig under i stort samma period som programmet för full delaktighet. Programmet för full delaktighet och planen mot hedersrelaterat våld har kompletterat varandra och gett verksamheterna underlag för valda aktiviteter. Ett förslag om ny plan för 2026–2027 är under beredning i kommunfullmäktige under våren 2026. Uppföljningen av planen 2020–2025 beskrev inga specifika resultat för målgruppen personer med funktionsnedsättning.

Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2025–2030 lyfter kombinationen av trygghet och funktionsnedsättning när det gäller en trygg fritid⁴⁶. Programmet anger otrygghet och ekonomi som hinder för ungdomars utövande av fritidsverksamhet.

Funktionshinderombudsmannen betonar i många sammanhang att otrygghet bland personer med funktionsnedsättning ofta har samma orsaker som för andra. Samtidigt kan otryggheten också bero på bristande tillgänglighet i stadens fysiska miljö och i de tjänster som staden erbjuder. Därför behöver stöd utformas utifrån målgruppens behov.

Äldre och personer med funktionsnedsättning är oftare utsatta för bedrägeribrott och andra brott som leder till en ökad otrygghet. Socialförvaltningen Hisingen och Polisens lägesrapport 2024 visar att bedrägeribrotten ökade bland äldre och personer med funktionsnedsättning under perioden 2019–2023⁴⁷.

SOM-institutet visade i sin trygghetsrapport för Göteborgs Stad 2024⁴⁸ att elva procent av personer med funktionsnedsättning i staden anger att de inte är trygga i sitt bostadsområde. Motsvarande andel bland övriga

Äldre och personer med funktionsnedsättning är oftare utsatta för bedrägeribrott och andra brott som leder till en ökad otrygghet.

befolkningen var fem procent. När resultaten delades upp mellan områden med lägst respektive högst grad av otrygghet framgick att otryggheten fortsatt var hög bland personer med funktionsnedsättning även i områden där befolkningen i övrigt angav en mycket lägre grad av otrygghet. Detta kan tyda på att orsakerna till otrygghet för personer med funktionsnedsättning delvis skiljer sig från dem som påverkar befolkningen i stort.

För att insatser ska nå målgruppen bedömer funktionshinderombudsmannen att de utformas i samverkan med dem som är berörda.

Under programperioden har stadens alla nämnder och styrelser arbetat med följande strategier:

- » Stadens verksamheter ska arbeta normmedvetet för att upptäcka och förebygga diskriminering, förtryck, våld i nära relationer och annan våldutsatthet som kan drabba personer med funktionsnedsättning. Det omfattar att ge individuellt anpassat stöd till de som behöver.
- » Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar personer med funktionsnedsättning.
- » Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin information och kommunikation om krisberedskap så att personer med funktionsnedsättning kan förstå.

Tre strategier som gäller samtliga nämnder och styrelser. De riktar sig både inåt i den egna organisationen och utåt mot medborgarna.

5.2.1 Arbetet med trygghet, kris och beredskap pågår men är ännu inte i mål

Årets redovisning visar att 90 procent av nämnder och styrelser redovisat aktiviteter på rättighetsområdet. Det var 65 procent av dem som kunde ange en positiv effekt av sina aktiviteter. Majoriteten ser en positiv utveckling i verksamheten men få av dem kan koppla effekten till mål och målgrupp.

Kommunstyrelsen har ett särskilt utpekat ansvar på området. Stadsledningskontoret har under 2021 till 2025 genomfört flera aktiviteter för att utveckla stadens jämlikhetsarbete i civil beredskap. Det gäller kunskapshöjning av stadens alla säkerhetschefer, samråd med Göteborgs Stads råd för funktionsrätt, öka samverkan med Teckenspråksforum vid nämnden för demokrati och medborgarservice, utveckla krisinformation på stadens webb och sociala kanaler samt erbjuda teckenspråktolkade kris och beredskapsevenemang för Göteborgs invånare.

Stadsledningskontoret har också deltagit med underlaget till rapporten Krisberedskap⁴⁹ för alla, utgiven av MFD samt påbörjat analysarbetet av hur stadens styrande dokument inom civil beredskap bättre ska omfatta perspektivet jämlikhet, vilket inkluderar funktionsnedsättning.

Stadsledningskontoret har arbetat med att utveckla processen för målgruppsanalyser utifrån en av strategierna (3:1) i Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program. Det handlar om att systematiskt analysera och ta hänsyn till vilka målgrupper och individer som har störst behov av trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder. Arbetet sker i samarbete med nämnden för demokrati- och medborgarservice.

Samverkan mellan staden och polisen om det brottsförebyggande arbetet har identifierat barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som en riskgrupp. Kunskap på området ska integreras i det samverkansarbetet.

Grundskolenämnden har tagit fram stödstrukturer för ett systematiskt värdegrundsarbete innehållande tydliga rutiner kring hur personal ska agera om de upplever oro för att elever far illa eller om elever upplever kränkning av något slag. Värdegrundsarbetet behöver enligt grundskoleförvaltningen vara något som är levande i vardagen i mötet med eleverna och i undervisningssituationen, inte bara vid särskilda temadagar. Förvaltningen har påbörjat ett arbete för att tätare följa upp och ge stöd till skolenheterna genom att ha en samlad läsårsplan, innehållande både kunskaps- och värdegrundsuppdraget. Tätare uppföljningar gör att förvaltningen tidigare kan uppmärksamma behov av stöd. Funktionshinderombudsmannen bedömer att förvaltningen med det här arbetssättet öppnar för en möjlighet att säkerställa effekter även för elever med funktionsnedsättning.

Kretslopp och vatten har idag i befintliga beredskapsplaner omhändertagit särskilda behov som finns hos personer med funktionsnedsättning. Det innefattar bland annat att personer med funktionsnedsättning skall kunna tappa vatten från en nödvattentank. I dialog med intresseorganisationer har även särskilda rutiner tagits fram för viktigt meddelande till allmänheten, VMA, (kokrekommendation av dricksvatten) för personer med hörselnedsättning/hörselskada. Det finns också en särskild mobil applikation där personer med synnedsättning/synskada kan få ett VMA uppläst.

Funktionshinderombudsmannen kan konstatera, utifrån inrapporterade svar på strategin gällande att verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar personer med funktionsnedsättning, att staden på det här området fortfarande inte fullt ut är tillgänglighetsanpassad. En brist i tillgänglighet vid krissituationer inte bara utsätter medarbetare och besökare för fara utan stjäl resurser från andra beredskapsrelaterade uppgifter.

Funktionshinderombudsmannen avser att följa upp frågan om in- och utrymning med berörda verksamheter.

Förvaltningen för funktionsstöd genomför utbildningar inom verksamheten på områden som våld i nära relationer, normmedvetet arbetssätt och hedersrelaterat förtryck. Omkring två hundra utbildningsplatser erbjuds årligen. Förvaltningen har också säkerställt att alla boende med särskilt service, BmSS, har krislådor. Likaså har man säkerställt vattentillförsel vid kris. Förvaltningen har vidare tagit fram tillgänglig krisinformation för alla. Den innehåller filmer på teckenspråk och med talat språk för personer med både syn- och hörselnedsättning. Det finns också information på lättläst svenska, bildstöd och tecken som stöd.

5.3 Rätten till arbete och sysselsättning

Ungdomar med funktionsnedsättning har efter utbildning till skillnad från andra ungdomar svårare att välja arbete utifrån på motivation, förmåga och intresse. Arbetslivet för personer med funktionsnedsättning innehåller utmaningar vad gäller rekryteringsprocesser, karriärplanering, arbetsvillkoren och löner. Vid rekrytering läggs ofta fokus på den enskildes funktionsnedsättning i stället för på utbildning och kompetens. Det öppnar inte möjligheter på arbetsmarknaden utan skapar hinder³⁷.

Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning försämrades kraftigt under 2024 enligt Arbetsförmedlingen vilket rapporterades i funktionshinderombudsmannens indikatorrapport 2024⁵. Situationen har fortsatt försämrats under 2025 men med lägre takt enligt uppdaterad information från Arbetsförmedlingens månadsstatistik.

Arbete och sysselsättning refererar till två olika områden på arbetsmarknaden. Arbete syftar på den öppna arbetsmarknaden, och sysselsättning riktar sig till de som antingen står långt från arbetsmarknaden eller tillhör personkrets 1 eller 2 enligt LSS. Den senare gruppen kan få sysselsättning inom daglig verksamhet eller andra stödinsatser enligt socialtjänstlagen.

Målgruppen inom LSS, som berör omkring en procent av invånarna, har oftast en skolbakgrund inom den anpassade grund- och gymnasieskolan. I Göteborg är det ungefär två tusen personer som erbjuds sysselsättning inom daglig verksamhet.

För målgruppen som står långt från arbetsmarknaden men som inte omfattas av LSS finns bland annat stöd genom Samhall samt inom förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Samtidigt tillhör majoriteten av personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden inte målgrupperna inom LSS, Samhall eller arbetsmarknadsinsatser från förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning. I denna grupp är utbildningsnivån i nivå med övriga befolkningen. De har ändå svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. För dessa personer erbjuder bland annat Arbetsförmedlingen insatser som syftar till att underlätta inträdet i arbete.

Finansdepartementet angav 2015 att de mest framgångsrika insatserna för målgruppen är arbetsmarknadsutbildning och lönebidrag⁵⁰. Det har nu gått tio år sedan rapporten publicerades. SCB rapporterade 2025 att bara drygt hälften av personer med funktionsnedsättning är etablerade på arbetsmarknaden⁵¹. Ur ett individ- och samhällsperspektiv är det en allt för låg siffra.

Under året har fackförbundet AKAVIA publicerat en medlemsundersökning som handlar om situationen i arbetslivet för akademiker med funktionsnedsättning⁵². Genom att ställa en fråga om funktionsnedsättning i sin medlemsundersökning visar de en fördjupad bild av situationen än vad SCB och Myndigheten för arbetsmiljökunskap tidigare rapporterat. De konstaterar att inriktningen om att arbetsmarknaden ska vara inkluderande inte återspeglas när personer med funktionsnedsättning får ge sin bild.

Diskrimineringsombudsmannen får in allt fler anmälningar⁵³ som rör arbetslivet för personer med funktionsnedsättning som visar på en likartad bild som AKAVIA.

Idag är stöden inom utbildningsväsendet och arbetsmarknaden enligt funktionshinderombudsmannens bedömning ofullständiga. Hinder som upptäcks i arbetslivet för den enskilde är för många kända tidigt i livet. I brist på stöd under utbildningsåren riskerar svårigheter för framtida inträde på arbetsmarknaden att förstärkas. De som inte får rätt stöd i tid riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap.

Göteborgs Stad arbetar med fyra strategier för en förbättrad möjlighet för målgruppen på arbetsmarknaden:

- » Staden verksamheter ska anställa fler personer med funktionsnedsättning. Arbetsplatserna ska vara tillgängliga.
- » Staden verksamheter ska samarbeta med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och privata företag för att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta. När gymnasieskolan tar slut är detta samarbete extra viktigt.
- » Staden verksamheter ska ta fram praktikplatser och meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.
- » Staden verksamheter ska arbeta aktivt för att förhindra diskriminering.

5.3.1 Få insatser får effekt på arbetsmarknadsläget

På rättighetsområdets fyra strategier rapporterar hälften av nämnder och styrelser en positiv effekt av sina valda aktiviteter. Majoriteten av den positiva effekten är kopplad till aktiviteter knutna till gällande lagstiftning. Det är tio procent av nämnder och styrelser som rapporterar att fler personer med funktionsnedsättning har fått en anställning.

I budgeten för 2025⁵⁴ fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda hur Göteborgs Stad kan bli en bättre arbetsgivare för personer med neuropsykiatriska diagnoser. Stadsledningskontoret har inom uppdraget genomfört en HR-utbildning för stadens nämnder och styrelser. Utbildningen kommer även att finnas tillgänglig för stadens medarbetare via stadens utbildningsportal.

Sedan 2024 har Göteborgs Stad med en fråga om funktionsnedsättning i sin årliga medarbetarenkät vars resultat rapporteras bland annat i funktionshinderombudsmannens indikatorrapport⁵. Resultat från medarbetarenkäten ökar stadens kunskap om villkor i arbetslivet för personer med funktionsnedsättning.

Flera nämnder och styrelser rapporterar om säsongsbaserade anställningar och samarbete med bland annat Passalen och deras arbete för att förbättra arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. Dessa insatser ger en positiv effekt för målgruppen, bryter utanförskapet och skapar förutsättning för ett arbete eller sysselsättning.

En fjärdedel av förvaltningar och bolag har rapporterat att de har en etablerad kontakt med Arbetsförmedlingen för kunskapsutbyte, deltagande i anställningsfrämjande insatser samt direkt erbjudande av arbetsträning och praktik. Många förvaltningar och bolag har öppnat för att underlätta övergången från utbildning inom nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning till praktik eller arbete i staden.

Universell utformning handlar om att alla kan använda staden på ett likvärdigt sätt.

5.4 Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Stadens inne- och utemiljöer ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. När staden lyckas med det uppdraget bryts isolering och öppnar upp möjligheten för ett självständigt liv på lika villkor.

Stadsutveckling med fokus på tillgänglighet, användbarhet och universell utformning är ofta en långsiktig process. Samtidigt riskerar en stad som inte utvecklas och anpassas efter människors behov och användning att snabbt bli en mindre inkluderande, levande och attraktiv plats.

Medicin och teknik utvecklar möjligheterna för personer med funktionsnedsättning parallellt som arkitekturen finner nya och bättre lösningar på fysiska hinder i staden.

För att stadens invånare ska uppleva en allt bättre stad att leva och verka i för äldre och personer med funktionsnedsättning behöver frågor om tillgänglighet, användbarhet och universell utformning fortsatt stärkas.

En ny socialtjänstlag trädde i kraft 2025. Med den ska socialnämnderna medverka i samhällsplaneringen för att skapa goda förhållanden för barn och unga, för äldre, för personer med funktionsnedsättning. Funktionshinderombudsmannen har för avsikt att följa hur socialnämndernas medverkan utvecklas i Göteborgs Stad.

Rättighetsområdet handlar också om flexibla och tillgängliga transporter såsom färdtjänst. Kundundersökningar av färdtjänsten i staden analyseras inte utifrån diskrimineringsgrunderna.

Brukarorganisationen Delaktighet, Handlingskraft och Rörelsefrihet (DHR) Göteborg medlemsenkät visar på att medlemmarnas erfarenhet av färdtjänsten inte återspeglas i stadens nuvarande resenärundersökningar⁵⁵.

Staden använder idag underlag från Svensk kollektivtrafiks resevaneundersökningar ANBARO⁵⁶ som även används av funktionshinderombudsmannen i indikatorrapporterna.

DHR lyfter utifrån nämnd medlemsundersökning bemötandeproblem och föreslår åtgärder för förbättring. De föreslår ökad bemötandekunskap, flexibilitet, synpunktshantering och likvärdighet vad gäller hur ofta man kan göra resor. DHR föreslår också att staden övertar drift och ansvar för rullstolsbussarna.

Synskadades riksförbund, SRF, har under 2025 gjort en nationell medlemundersökning på samma tema¹⁸. Rapporten visar bland annat att avslagen till färdtjänst ökat för målgruppen synskadade och att färdtjänsten är svår att kombinera i familjer där det finns barn. Logistiken att lämna och hämta barn under arbetsdagen, fritidsaktiviteter och annan aktivitet är utmanande och fungerar dåligt. Medlemmar rapporterar att de på grund av det här avstår från att använda färdtjänst.

Både SRF och DHR pekar även på de högre kostnaderna för de som använder färdtjänst jämfört med andra resenärer inom kollektivtrafiken.

Under programperioden har staden arbetat med följande strategier:

- » Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid, stadsplanering samt ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer.
- » Stadens verksamheter ska åtgärda enkelt avhjälpta hinder i inne- och utemiljöer.
- » Stadens verksamheter ska säkerställa tillgång till flexibla och tillgängliga transporter så att personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig på lika villkor som andra.

5.4.1 Universell utformning som princip vinner terräng men fortfarande bygger vi hinder

Av rapporterade nämnder och styrelser är det nio av tio som haft aktiviteter inom området. Av dem var det drygt hälften som rapporterade att aktiviteterna gett en positiv effekt.

Staden har tagit ett stort steg att stödja den här utvecklingen genom att begreppet universell utformning finns med i allt fler styr- och stöddokument. Universell utformning handlar om att alla kan använda staden på ett likvärdigt sätt. Universell utformning höjer kraven så att staden inte bara ska vara tillgänglig enligt lagstiftning utan vara jämlik. Det finns ingen en-lösning för universell utformning. Varje projekt behöver analysera hur användbarheten för medborgarna utformas så att staden kan fungera för alla. Då räcker inte att bara följa lagen eller att det skapas sär lösningar. Utmaningen är att alla kan använda samma entré, samma park, samma gångväg, samma byggnad på ett likvärdigt sätt.

Fortfarande planerar och bygger staden projekt där användbarheten för personer med funktionsnedsättning saknas. Torn, broar och parker blir lätt oanvändbara om inte behov av tillgänglighet tillgodoses. Tillgänglighet, användbarhet och universell utformning behöver vara levande begrepp under hela planperioden.

När staden blir mer användbar för alla minskar behov av särskilda lösningar som på sikt kan bli kostsamma.

I återrapporteringen är det få nämnder och styrelser som tar ett hela-staden grepp med sina aktiviteter. Bara ett fåtal verksamheter anger verksamhetssamverkan som en metod för att förbättra tillgängligheten.

I stället lyfter man aktiviteter inom den egna verksamheten. Fler behöver av den anledningen sätta sina aktiviteter i ett hela-staden perspektiv.

Genom ökad tillgänglighet och användbarhet på allmän plats och i kollektivtrafiken kan fler komma till och från sin bostad.

När staden blir mer användbar för alla minskar behov av särskilda lösningar som på sikt kan bli kostsamma.

Stadsmiljönämnden har i flera projekt tagit initiativ och genomfört direkta samråd med brukarorganisationer när det gäller specifika frågor. Inspel och tankar har sedan kunnat spridas till andra närliggande projekt. På det sättet har ny kunskap på ett enkelt sätt spridits inom och utanför verksamheten.

Stadsmiljönämnden rapporterar även att stadens mobila applikation för synpunktsinhämtning gällande stadens fysiska miljö är stängd. Orsaken till det är att den inte uppdaterats. Nämnden har ingen planerad återetablering av den. Medborgare hänvisas framöver till stadens gemensamma hemsida och hantering av synpunkter. För personer med funktionsnedsättning har den mobila applikationen varit ett tillgängligt och enkelt sätt att lämna synpunkter på stadens fysiska miljö.

Stadsbyggnadsnämnden rapporterar att deras kunskapshöjande konferens om stadsutveckling och tillgänglighet – Staden ska funka för alla, har resulterat i en kunskapsökning och en positiv återkoppling från deltagarna.

Stadsbyggnadsförvaltningen, Intracare och Göteborg & Co AB är engagerade med den digitala tvillingen i samverkan inom Lindholmens Science Park AB. Samarbetet fortsätter 2026 och har som riktning att vara klar med en prototyp årsskiftet 2026/2027. Utifrån den prototypen kan man arbeta vidare att skapa karttjänster för personer med nedsatt rörlighet, underlätta universellt utformad stadsplanering samt öka stadens attraktionskraft som besöksstad. Projektet, som det genomförs idag, är finansierat fram till mars 2027.

Stadsmiljönämnden rapporterar att deras satsning på tillköp kopplat till färdtjänst för kollektivtrafiken har gett en positiv effekt. Tjänsten handlar om att de som har färdtjänsttillstånd erbjuds möjlighet att vid behov pröva på och åka i den övriga kollektivtrafiken. Stadsmiljönämnden rapporterar ett ökat antal som kompletterar sin färdtjänst med att åka andra kollektiva färdmedel.

5.5 Funktionshinderombudsmannens bedömning av redovisade resultat

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet är att skapa likvärdiga levnadsförhållanden och att vid utgången av 2026 nått målet för programmet och de tio rättighetsområdena. I år rapporterar nämnder och styrelser på fyra av dem.

Att förbättra och utveckla demokratisk delaktighet är en av grundtankarna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Av den anledning är det bra att staden tillsammans med civilsamhället och studieförbund har utvecklat arbetssätten. Insatserna fortsätter under 2026 som också är ett valår.

På övriga tre rättighetsområden pågår arbete i nämnder och styrelser men det återstår mycket innan målen kan anses vara uppfyllda. Utmärkande är bristen på inkluderande beredskapsplanering och den låga effekten av insatser för en förbättrad etableringsgrad på arbetsmarknaden.

För att programmet för full delaktighet ska få effekt är det viktigt att rättighetsområdena hänger ihop. För att nå framgång på ett område behöver aktiviteter inom ett annat område få effekt. Exempelvis ger en positiv utveckling och effekt inom utbildningsområdet en viktig påverkan på möjligheterna på arbetsmarknaden och hälsa. Då målgruppen är heterogen och behoven varierar ökar behovet av effekt av programmet i samtliga nämnder och styrelser. Genom ökad effekt i nämnder och styrelser förbättras levnadsvillkoren för målgruppen och deras anhöriga.

Funktionshinderombudsmannen kan summera att det är en hög aktivitetsnivå i nämnder och styrelser. Inrapportering har skett från samtliga områden även om kvaliteten skiftar vad gäller prestation och effekt.

En positiv effekt är att kunskapsnivån och kvalitén har utvecklats i återrapporteringen. Det framgår av rapporterade texter och beskrivningar.

Det är skillnad på rapporterade aktiviteter och resultat mellan små och stora verksamheter. Funktionshinderombudsmannen har delat in förvaltningar och bolag i två grupper. De som har mindre än 100 anställda och de som har fler än 100 anställda. De mindre verksamheterna har en lägre rapporteringsgrad jämfört med de större. Det betyder inte att man inte tar ansvar eller värderar att egen verksamhet saknar betydelse. Snarare handlar det om resurser inom verksamheten och att styrande program i staden paketeras på samma sätt till alla oavsett storlek på verksamheten.

Noterbart i andra ändan är att sex större nämnder och styrelser inte haft aktiviteter inom alla tilldelade rättighetsområden. För att funktionshinderpolitiken ska få genomslag behövs engagemang i frågor som berör hela staden nå ut i hela staden. Anmärkningsvärt är att en större verksamhet svarar att strategierna inom trygghet och krisberedskap inte är tillämpligt inom egen verksamhet. Det är något som funktionshinderombudsmannen kommer att följa upp inom ramen för sitt uppdrag under 2026.

Resultatet från fyra rättighetsområden visar att majoriteten av nämnder och styrelser har arbetat med programmet under programåren. Samtliga har identifierat ansvar och exempel på aktiviteter som leder mot målet. I stort sett samtliga har årligen använt programmet för att utveckla området. I år har alla identifierat prestation och effekt.

6. Underlag för beskrivningar och bedömningar

1. Funktionsrätt Sverige (2025). Rapport. *Respekt för funktionsrätt*.
2. Socialstyrelsen (2025). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*. Lägesrapport 2025.
3. Synskadades riksförbund (2025). *Initiativ för en välfungerande ledsagning*.
4. Göteborgs Stad (2025). *Funktionshinderombudsmannen Årsrapport 2024*.
5. Göteborgs Stad (2025). *Funktionshinderombudsmannen Indikatorrapport 2024*.
6. Ds 1998:46). *Mänskliga rättigheter – mångas skyldigheter*.
7. Försäkringskassan (2025). *Socialförsäkringen i siffror*.
8. Myndigheten för delaktighet (2026). *Slutredovisning av uppdraget att informera och inhämta synpunkter om FN-kommitténs rekommendationer till Sverige*.
9. Regeringen (2023). *Regleringsbrev 2024 Myndigheten för delaktighet. Ändringsbeslut 2024-05-16*.
10. Zhao, R. (2025). *Challenges of implementing inclusive city policies in three European port cities*. *Urban Sustain* 5, 47.
11. EU Domstolen (2025). *Domstolens dom (andra avdelningen) av den 11 september 2025 (begäran om förhandsavgörande från Corte suprema di cassazione – Italien) – G.L. mot AB SpA. Mål C-38/24*. Europeiska unionens officiella tidning (Serie C nr: 2025/5801).
12. Stortinget (2025). Stortinget Oslo Norge. *Endringer i menneskerettsloven mv. (inkorporering av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne)*. Beslutad 2025-12-16.
13. Regeringen (2025). Regeringsbeslut 2025-07-24. *Ändring av uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken 2021–2031 utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken*.
14. Regeringen (2025). *Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende Myndigheten för delaktighet*.
15. Regeringen (2025). *Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende Inspektionen för socialförsäkring*.
16. Regeringen (2026). Regeringsbeslut 2026-02-19. *Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att kartlägga och analysera tillgänglighet och bemötande i hälso- och sjukvården för personer med funktionsnedsättning*.
17. Regeringen (2025). *Direktiv 2025:88 Genomförande av direktiv om inrättande av EU-intyg om funktionsnedsättning och EU-parkerings-tillstånd för personer med funktionsnedsättning*.
18. Synskadades Riksförbund (2025). *Förhindrad, försenad & frustrerad. Om synskadades erfarenheter av färdtjänst och kollektivtrafik*.

19. Trafikanalys (2023). *Tydligare kriterier för färdtjänstillstånd – redovisning av regeringsuppdrag* Rapport: 2023:3.
20. Socialstyrelsen (2023). *Förändringar av ledsagning över tid*. Rapport till regeringen som svar på uppdrag.
21. SOU 2023:9. *Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans. Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet*.
22. Institutet för mänskliga rättigheter (2025). *Årsrapport 2024*.
23. Regeringen (2026). *Ökad kunskap om våld mot barn med intellektuell funktionsnedsättning*. Pressmeddelande från socialdepartementet och utbildningsdepartementet 2026-02-09.
24. Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031*.
25. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (2025). *Så tycker unga 2025. Demokrati och viktiga samhällsfrågor. Attityd och värderingsstudie*.
26. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (2025). *Unga med funktionsnedsättning. En lägesbeskrivning av deltagande och förutsättningar inom områdena kultur och fritid samt demokratisk delaktighet*. MUCF 1943/24.
27. Riksrevisionen (2025). *Arbetsförmedlingens stöd till personer med funktionsnedsättning*. RiR 2025:20.
28. Regeringen (2025). Regeringens skrivelse 2025/26:72. *Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens stöd till personer med funktionsnedsättning*.
29. Riksrevisionen (2024). *Från vision till verklighet – sektorsansvaret i funktionshinderspolitiken*. RiR 2024:22.
30. Statistikmyndigheten SCB (2026). *Statistik om personer med funktionsnedsättning*. Delredovisning av regeringsuppdrag 2026.
31. Riksförbundet Attention (2025). *Jag försöker att bara överleva skoldagen*. Attention skolrapport 2025.
32. Riksförbundet Attention (2025). *Insatser från hälso- och sjukvård för vuxna med NPF*.
33. Riksförbundet Attention (2025). *Jag orkar inte. En rapport om social samvaro och ofrivillig ensamhet hos vuxna personer med NPF*.
34. Riksförbundet Attention (2025). *NPF och arbetslivet*.
35. Riksförbundet FUB (2025). *Fångad i fattigdom. Inkomster och utgifter för vuxna personer med intellektuell funktionsnedsättning*.
36. Riksförbundet FUB (2025). *Brister och möjligheter i LSS-bostad*. Resultatet av en enkät till anhöriga och ställföreträdande om bostad enligt LSS.
37. SOU 2012:31. *Sänkta trösklar – högt i tak. Arbete, utveckling, trygghet*.
38. Statistikmyndigheten SCB (2023). *Deltagandet i de allmänna valen 2022*.

39. European Union Agency for Fundamental Rights (2024) *Political participation of people with disabilities*.
40. Göteborgs Stad (2023). *Funktionshinderombudsmannen Årsrapport 2022*.
41. Studieförbundet Vuxenskolan (2025). *Mitt Val*. (Metod för att tillgängliggöra röstning och politik).
42. Funktionsrätt Göteborg (2025) *Politisk debatt*. Nyhetsbrev. Nr 8, 2025.
43. Göteborgs Stad (2025). Nämnden för demokrati och medborgarservice. *Invånarnas möjligheter till demokratisk delaktighet och inflytande*. Kartläggning av Göteborg Stads arbete under 2024.
44. Göteborgs Stad (2022). *Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026*.
45. Göteborgs Stad (2020). *Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2025*.
46. Göteborgs Stad (2025). *Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2025–2030*.
47. Göteborgs Stad (2024). *Lägesbild brott och otrygghet Hisingen 2024*. Socialförvaltningen Hisingen, lokalpolisområde Hisingen.
48. SOM-Institutet (2025). *Trygghet i Göteborg 2024*. Rapport 2025:29.
49. Myndigheten för delaktighet (2025) *Krisberedskap för alla. Om kommunal krisberedskap för personer med funktionsnedsättning*.
50. Finansdepartementet (2015). *En förlorad generation? En ESO-rapport om ungas etablering på arbetsmarknaden*. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2015:3.
51. Statistikmyndigheten SCB (2025). *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2024*.
52. AKAVIA (2025). Rapport 2025. *Tillgång eller till besvär? Situationen i arbetslivet för akademiker med funktionsnedsättning*.
53. Diskrimineringsombudsmannen (2025). *Statistik över anmälningar 2015–2024*. Årlig statistikrapport från Diskrimineringsombudsmannen.
54. Göteborgs Stad (2024). *Budget 2025 Göteborgs Stad*.
55. DHR Göteborg (2026). *En fungerande färdtjänst. Ett projekt från DHR Göteborgsavdelningen och Unga Rörelsehindrade Göteborgsklubben*.
56. Svensk kollektivtrafik (2025). ANBARO Årsrapport 2024. *Barometer för anropsstyrd trafik Göteborgs stad*.

Kontakt Stadsledningskontoret

Telefon:

031-365 00 00 (Göteborgs Stads kontaktcenter)

E-post:

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

